

омраза у селското население къмъ всичко гръцко била възбудена, обаче, не толкова отъ погърченитѣ граждани, колкото отъ градското духовенство (стр. 351).

Паритѣ царили надъ всичко въ цариградската църква. Ученостъ, житейска опитностъ и нравствено достоинство не били нуждни за духовна кариера; трѣбвало да се плаща и да се плаща много. Цената на патриаршеския санъ, която въ 1573 г. достигала само 6,000 дуката, съ течение на времето се увеличила 25 пжти. За да може да си набави тази грамадна откупна сума, всѣки новъ глава на източното християнство оценявалъ отдѣлнитѣ епископства едно на друго по 4000 дуката. Епископитѣ пкъ знаели да изискатъ тази сума и, освенъ това, да намѣрятъ срѣдства не само за да се обзаведатъ разкошно, съ което тѣ се отличавали отъ строгата бедностъ на мохамеданскитѣ имами, но и чрезъ подкупъ на чиновницитѣ да хвърлятъ въ затвора, или да изпратятъ на заточение въ Азия всѣкиго, който не имъ се понарави¹³. Изворътъ на тѣхнитѣ приходи съвсемъ не били църковнитѣ имоти, а изключително тежобитѣ на народа подъ разни форми.

Фанариотскитѣ епископи били твърде изкусни да изтръгватъ пари отъ хората. Веднага следъ като пристигнатъ въ своята резиденция, тѣ разпращали на по-виднитѣ семейства въ видъ на подаръци разни дреболии, за които гражданитѣ трѣбало да ги възнаградятъ съ подаръци, струващи 30 пжти по-скжпо. Отъ време на време епископътъ обикалялъ епархията си и „грабилъ по селата като кърджалия“, макаръ въ неговата „буйрулдия“, която съдържа позволение отъ пашата за тая обиколка, да се предоставяло всѣкому да дава толкова, колкото поиска. По такъвъ начинъ се събирали *βοήθεια* за патриарха, *εμβρατήχιον* за посвещение на попове, *παρρησία* за молитви, *ψυχωμερίδιον* за упокой, *ἀγίασμα* за водосветъ и много други такси и налози. Понѣкога „фенеръ-владиката“ изпращалъ свои свещеници да събиратъ пари за постройка на нѣкоя църква; събраната сума, обаче, често отивала за издигане на разкошни владишки конаци. Особено богатъ изворъ на приходи били бракоразводнитѣ дѣла. Поради това най-дребнитѣ разпри между съпрузи фанариотитѣ раздували чрезъ интриги. А това пкъ повлѣкло следъ себе си нравственъ упадѣкъ За каноническото право тамъ малко се грижили: всичко можело да се получи съ пари.

Такива кождерства разорявали не само отдѣлни семейства, но и цѣли села. Ако нѣкои бедни многострадални селяни нѣмали срѣдства да задоволятъ ненаситното користолюбие на духовнитѣ си пастери, при тѣхъ отивали епископски служители, анатемосвали селото, запечатвали църквата и заграбвали отъ кжщитѣ всичко, което можело да се изнесе. За протестъ не можело и да се помисли. Отчаянъ, селянинътъ понасялъ духовното иго; децата му растѣли некрѣстени, а когато той умре, спускали го въ черната земя безъ свещеникъ и безъ молитва.

Положението на свещеника било още по-тежко, отколкото на селянина. Подчиненъ непосредствено на епископа, той нигде не е могълъ да се укрие. За неговата просвѣта никой не се грижелъ. Често той не е умѣлъ да чете, произнасялъ молитвитѣ наизустъ, смѣткитѣ си водѣлъ съ рабушъ и съ собствени ржце обработвалъ нивитѣ си; отъ селянина той се отличавалъ само съ камилавката и брадата. За посвещаване той трѣбвало да плати на фанариота 1000—1500 гроша; а епископитѣ, за да увеличатъ приходитѣ си, обикновено увеличавали безъ необходимостъ броя на посвещаванията въ свещенически санъ, затова много такива безполезни попове се скитали по страната безъ работа и хлѣбъ.

Обноската на епископитѣ съ свещеницитѣ била извънредно недостойна. Не рѣдко епископитѣ биели свещеницитѣ въ олтаря. Много епископи обикновено държали при себе си попове за услуги, като ги карали да имъ рабо-